

TARTUNTATAUTILAIN 58 §:N JA 58 G §:N MUKAINEN PÄÄTÖS POHJOIS-POHJANMAAN MAAKUNNAN KUNTIEN ALUEELLE 23.12.-31.12.2021

ASIAN TAUSTAA

Maailman terveysjärjestö WHO julisti koronavirusepidemian pandemiaksi 11.3.2020. Koronavirus on yleisvaarallinen tartuntatauti. Valtioneuvosto antoi 12.3.2020 ensimmäisen suosituksen, jonka mukaan julkisia kokoontumisia rajoitetaan uuden koronaviruksen aiheuttaman infektion (covid-19) leviämisen ehkäisemiseksi.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on epidemiatilanteen heikentymisen vuoksi tehnyt 2.12.2021 (PSAVI/10718/2021) ja 3.12.2021 (PSAVI/10813/2021) tartuntatautilain mukaisia päätöksiä, joilla on annettu määräyksiä Pohjois-Pohjanmaan kuntien alueelle. Määräykset ovat voimassa 31.12.2021 saakka.

KUULEMINEN

Kuuleminen olisi saattanut vaarantaa tämän päätöksen tarkoituksen toteutumisen, ja siitä johtuva viivästyminen olisi aiheuttanut huomattavaa haittaa ihmisten terveydelle ja yleiselle turvallisuudelle, minkä vuoksi hallintolain (434/2003) 34 §:n 2 momentin 4 kohdan nojalla asiassa ei ole suoritettu kuulemista.

ALUEHALLINTOVIKASTON RATKAISU JA PERUSTELUT

Määräys

Yleisötilaisuuksien ja yleisten kokousten kieltäminen (58 §)

Aluehallintovirasto kieltää tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin nojalla kokonaan Pohjois-Pohjanmaan maakunnan kuntien alueilla kaikki sisä- ja ulkotiloissa järjestettävät yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset.

Määräys

Tilojen väliaikainen sulkeminen asiakkailta ja osallistujilta (58 g §)

Aluehallintovirasto määrää tartuntatautilain 58 g §:n 1 momentin nojalla kaikki Pohjois-Pohjanmaan maakunnan kuntien alueilla sijaitsevat tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentin kohdissa 1, 2, 3, 4 ja 6 tarkoitetut yleisölle avoimet tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetut asiakas-, osallistuja- ja odotustilat suljettaviksi asiakkailta ja osallistujilta siltä osin, kuin niitä käytetään 58 g §:n 4 momentissa tarkoitettuun toimintaan.

Edellä mainittuja 58 g § 4 momentissa tarkoitettuja tiloja voidaan kuitenkin käyttää vuonna 2004 syntyneiden ja sitä nuorempien lasten ohjattuun harrastustoimintaan sekä lakisääteisten palvelujen toteuttamiseen.

Tämä määräys tilojen väliaikaisesta sulkemisesta ei koske tartuntatautilain 58 g § 4 momentin kohdan 5 mukaisia tiloja.

5-kohdan mukaisia tiloja ovat sisäleikkipuistot ja sisäleikkipaikat.

Tämä päätös ei koske ammattiurheilemista eikä yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaa toimintaa.

Tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentissa tarkoitetut yleisölle avoimet tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetut tilat, 58 g §:n 4 momentissa tarkoitettu toiminta ja toimijat, joita tämä päätös velvoittaa on määritelty tämän päätöksen perusteluissa.

Voimassaolo

Määräykset ovat voimassa ajalla 23.12.2021-31.12.2021.

Päätösten kumoaminen

Tämä päätös kumoo Pohjois-Suomen aluehallintoviraston tartuntatautilain 58 §:n mukaisen päätöksen PSAVI/10182/2021 ajalta 23.12.2021-25.12.2021.

Tämä päätös kumoo Pohjois-Suomen aluehallintoviraston tartuntatautilain 58 §:n mukaisen päätöksen PSAVI/10718/2021 ajalta 23.12.2021-31.12.2021.

Tämä päätös kumoo Pohjois-Suomen aluehallintoviraston tartuntatautilain 58 d §:n mukaisen päätöksen PSAVI/10813/2021 ajalta 23.12.2021-31.12.2021.

Perustelut

Valtakunnallinen ohjaus

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) mukaan uusi koronavirus (SARS-CoV-2) tarttuu ensisijaisesti pisaratartuntana, kun sairastunut henkilö yskii tai aivastaa. Lähikontaktissa korona voi tarttua myös kosketuksen välityksellä, jos sairastunut on esimerkiksi yskinyt käsiinsä ja on sen jälkeen koskenut toiseen ihmiseen. Virus voi tarttua myös kosketuksen kautta pinnoilta, joille on hiljattain päätyntä sairastuneen hengitystie-eritteitä. Testaamisella, sairastuneiden eristämällä, tartuntaketjujen jäljittämällä ja altistuneiden karanteenilla voidaan osaltaan, mutta ei yksinomaan, estää taudin leviämistä. Koronavirus tarttuu sosiaalisissa tilanteissa tehokkaasti. Tartuntariskiä lisääviä tekijöitä ovat ahtaat, huonosti ilmastoidut sisätilat, kovaääninen puhe ja turvaväleistä lipsuminen myös ulkotiloissa, kun tavataan oman lähipiirin ulkopuolisia ihmisiä. THL:n julkaisemassa hybridistrategian seurantaraportissa 11.8.2021 todetaan mm., että mikäli koronavirustartuntojen määrän kääntämisessä laskuun ei onnistuta, on mahdollista, että myös vakavia tautimuotoja esiintyy koko ajan enemmän ja joudutaan ottamaan käyttöön tiukkoja rajoitustoimia.

Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) ohjauskirjeessä 1.12.2021 Epidemiatilanteen muutoksen edellyttämät toimenpiteet alueilla (VN/31452/2021) todetaan, että uudistetun hybridistrategian toimintasuunnitelman mukaan hätäjarrun käyttöönoton harkinnan käynnistää epidemiologinen tai lääketieteellinen tilanne, jota ei ole pystytty riittävästi hallitsemaan alueellisin ja paikallisin toimin. Ohjauskirjeen mukaan epidemiatilanne on Suomessa heikentynyt huomattavasti, ja rokottamattomien keskuudessa epidemia jatkaa nopeaa leviämistään. Ennen hätäjarrun käyttöönottoa tulee osoittaa, että paikallisten ja alueellisten toimijoiden käytössä olevat keinot eivät aktiivisesti ja ennakoivasti käytettyinä ole riittäviä epidemian hillitsemiseksi tai ohjauksesta huolimatta keinoja ei ole alueilla otettu käyttöön.

Sairaalahoidon kuormitus on myös ollut nousussa viimeisen kuukauden aikana. Saavutettu 80 %:n rokotuskattavuus ei yksin riitä kääntämään epidemian kulkua laskusuuntaan. Tilanteen heikentyminen monilla alueilla edellyttää myös muita toimia tartuntojen vähentämiseksi.

THL on rokotuskattavuuden vaikutusarvion sekä epidemiatilanteen heikentymisen vaikutusarvion perusteella 29.11.2021 tarkistanut suositustaan riskipotentiaalin arviomallin käytöstä. Malli esittää lääketieteelliset ja epidemiologiset asiantuntija-arviot eri toimintojen asettamasta tartuntariskistä, riskien suuruudesta ja niiden realisoitumisen todennäköisyydestä sekä mahdollisuuksista torjua riskejä. Mallissa ei ole mainittu kaikkia mahdollisia tilanteita, mutta se toimii työkaluna alueellisille ja paikallisille viranomaisille tunnistamaan erilaisten tilanteiden ja tilaisuuksien mahdollisia riskejä. Ohjaukskirjeessä todetaan, että ministeriön suositukset eivät ole oikeudellisesti sitovia, vaan viranomaiset päättävät asiasta itsenäisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriöstä on 10.12.2021 saatu ohjaus (LSAVI/14401/2021), jonka mukaan epidemiatilanteen vaikeusaste vaihtelee alueiden kesken. Ohjauksen mukaan aiempi STM:n ohjaus 1.12.2021 suosittaa alueellisten toimenpiteiden vähimmäissisältöä eli sitä, mikä kansallisella tasolla arvioituna olisi leviämisalueilla tarpeen. Ohjauksen 10.12.2021 mukaan aluekohtainen ja paikallinen arvio voi perustellusti edellyttää tiukempia ja laajempia toimenpiteitä kuten yleisötilaisuusrajoitusten laajentaminen ja tiukentaminen (58), vastaavan sisältöisien suositusten antaminen yksityistilaisuuksiin, tilojen käyttöä koskevien rajoitusten lisääminen ja laajentaminen (58 d) sekä matkustajamäärien rajoittaminen (Traficom, 58 f).

Ohjauksen mukaan ajallisesti ja paikallisesti rajaten voidaan myös luopua koronapassin käyttömahdollisuudesta rajoituksista vapautumiseen yleisötilaisuuksien ja korkean riskin tilojen osalta kieltämällä yleisötilaisuudet kokonaan 58 §:n nojalla ja sulkemaan tilojen käyttö 58 g §:n nojalla (jolloin koronapassia ei voi käyttää rajoituksesta vapautumiseen).

Lain esityöt

Hallituksen esityksen (HE 245/2020) 58 d §:ää koskevien säännöskohtaisten perustelujen mukaan aluehallintoviraston ja kunnan harkintapohja määräytyy THL:n tuottaman tiedon ja ohjeistuksen mukaisesti, ottaen huomioon myös sairaanhoitopiirin tuottama tarkempi aluekuva ja alueen muut toimenpiteet. Päätökset on perusteltava alueen tarpeilla, ja niissä on kuvattava kokonaisarviointi toimenpiteiden epidemiologisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista. Esityksen mukaan Koronavirustartuntojen leviämisen estämisen lisäksi sääntelyn tavoitteena olisi toteuttaa elinkeinonharjoittajan näkökulmasta hallinto-oikeudellista lievimmän haitan periaatetta siten, että elinkeinonharjoittajille enemmän velvoitteita asettavat keinot olisi porrastettu ja toimintaan eniten puuttuvat toimet olisivat aina viimesijaisia. Lähes vastaavasti todetaan esityksessä tartuntatautilain 58 g §:n osalta. Kyseistä pykälää koskevissa säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan lisäksi, että säännös on viimesijainen keino viranomaistoimin nopeasti, riittävän ennakoivasti ja mahdollisimman lyhytaikaisesti reagoida alueelliseen vaikeaan tautitilanteeseen, jos millään muilla keinoin covid-19-epidemian leviämistä alueella ei voida estää.

Hallituksen esityksessä todetaan, että lakiehdotuksen mukaan tilojen sulkeminen voisi koskea erilaisia liikuntaan ja urheiluun käytettäviä tiloja, uimahalleja, kylpylöiden allastiloja, yleisiä saunoja, harrastustoiminnan tiloja, huvi- ja teemapuistoja, tivoleita sekä sisäleikkipuistoja ja sisäleikkipaikkoja kuten myös kauppakeskusten yleisiä tiloja. Valtioneuvoston arvion mukaan näissä tiloissa tapahtuvan toiminnan luonne on sellaista, että siinä asiakkaiden tai osallistujien fyysinen läheisyys toisiinsa, sijoittuminen tai mahdollisuus taudin leviämiseen pintojen välityksellä voi muodostaa erityisen riskin covid-19-taudin leviämiseksi tai tiloissa on muutoin erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle. Esityksen mukaan tilojen sulkeminen olisi täsmällisesti ja tarkkarajaisesti rajoitettu vain lakiehdotuksen 58 g §:n 4 momentissa lueteltuihin tiloihin. Lisäksi pykälän soveltamisen edellytyksen olisi, että lakiehdotuksen 58 d §:n mukaisia

toimenpiteitä lähikontaktien välttämiseksi tai muita jo toteutettuja toimenpiteitä ei voida pitää toimintaan liittyvän erityisen tartuntariskin vuoksi riittävinä.

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on korostanut hallituksen esityksen johdosta antamassaan mietinnössä (StVM 1/2021 vp), että lakiehdotuksen lähtökohta on, että tarvittavat toimenpiteet toteutetaan eri toiminnoissa ensisijaisesti 58 c ja 58 d §:n nojalla. Vasta, jos nämä ja muut toteutetut toimet eivät riitä, voidaan turvautua 58 g §:n sääntelyyn. Tällöinkin toimenpiteiden tulee olla epidemian hallitsemattoman leviämisen estämiseksi välttämättömiä ja pykälän 2 momentissa säädettävien edellytysten tulee täyttyä.

Epidemiatilanne

Maailman terveysjärjestö WHO on 26.11.2021 nostanut uuden Botswanassa ja Etelä-Afrikassa alkujaan todetun omikron-koronavirusmuunnoksen (B.1.1.529) huolta aiheuttavien koronavirusmuunnosten listalle (VOC, variant of concern). Euroopan tautienehkäisy- ja valvontakeskus ECDC on 26.11.2021 julkaisemassaan riskiarviossa todennut omikron-virusmuunnoksen aiheuttavan merkittävän tai erittäin merkittävän terveysuhan EU/EEA-maiden kansalaisille. Euroopan tautienehkäisy- ja valvontakeskus ECDC on 15.12.2021 julkaissut uusimman riskiarvion omikron-muunnoksesta. Riskiarvion mukaan omikron-muunnoksen leviämisen todennäköisyys on erittäin korkea EU/ETA-alueella. Siihen liittyvä kansanterveysriskin yleinen taso on arvioitu erittäin korkeaksi. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen arvio on, että lyhyen ajan kuluessa omikron tulee aiheuttamaan valtaosan koronavirustartunnoista maailmassa.

*Epidemiatilanne sairaanhoitopiirin alueella ja saadut asiantuntija-arviot***Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin lausunto**

Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri toimittanut 21.12.2021 aluehallintovirastoon asiassa 20.12.2021 laaditun lausunnon:

Epidemiatilanne Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin (PPSHP) alueella 20.12.2021

Covid-19-taudin ilmaantuvuus (tapausta per 100 000 asukasta) PPSHP:n alueella on noussut marraskuun alusta lähtien. 14 vrk:n ilmaantuvuus viimeisen kahden viikon ajalta (4.12. - 17.12.) on Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) keräämien tietojen perusteella 718,3. 7 vrk:n ilmaantuvuusluvut viikoilta 47/48/49 ovat 310/ 378/ 378. Viikon 50 osalta tiedot täydentyvät vielä. Edeltävän kahden viikon aikana tartuntoja on ollut kaikissa sairaanhoitopiirin kunnissa.

Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin alueella on merkittäviä tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat merkittävän riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen alueella. Viikolla 49 tartunnanlähteet saatiin selville 49 % tapauksista ja viikolla 50 vain 34 % tapauksista. Kuntien tartunnanjäljitys on voimakkaasti kuormittunut. Tartunnanjäljitykseen on rekrytoitu lisähenkilökuntaa. Henkilökuntaa on jouduttu siirtämään pois muusta toiminnasta, mikä on johtanut muiden perusterveydenhuollon palvelujen heikkenemiseen.

Koronatestejä otetaan runsaasti, keskimäärin 1500 näytettä päivittäin. Positiivisten näytteiden osuus on THL:n keräämien tietojen mukaan viime viikkoina ollut korkealla, 13 - 17 %. Maanantaina 20.12. positiivisten näytteiden osuus on 17 % (7 vrk liukuva keskiarvo).

Alueen yli 12-vuotiaiden rokotuskattavuus on 1. rokotteen osalta 86,9 %, 2. rokotteen osalta 81,4 % ja 3. rokotteen osalta 12 %. Pohjois-Pohjanmaalla on vielä noin 65 900 yli 12-vuotiasta, jotka ovat vailla kahden rokotteen suojaa.

Tartuntojen määrä on ollut useita viikkoja korkealla ja se on heijastunut merkittävästi sairaalahoidon tarpeeseen. Oulun yliopistollisessa sairaalassa koronapotilaiden määrä on ollut 28.11. lähtien yli 20. Määrä on vaihdellut 20 ja 31 potilaan välillä. Tehohoitoa vaativien potilaiden määrä on ollut 6 - 12. Potilasmäärä ei ole kääntynyt laskuun, vaan päinvastoin on kasvanut. Maanantaina 20.12. erikoissairaanhoidossa oli 31 potilasta, mikä on korkein potilasmäärä koko epidemian aikana. Tehohoidossa näistä oli kuusi potilasta. Sairalahoidon tarpeen kasvun takia kiireetöntä toimintaa on merkittävästi supistettu. Supistaminen on kohdistettu sellaiseen toimintaan mistä on pystytty vapauttamaan osaavaa henkilökuntaa koronapotilaiden hoitoon. Lisäksi on jouduttu siirtämään sellaista leikkaustoimintaa, joka vaatisi jatkohoitoa teho-osastolla. Kiireetöntä toimintaa on jouduttu supistamaan myös Oulaskankaan sairaalassa, jotta sen vuodeosastokapasiteettia voidaan hyödyntää.

Viime viikkoina tehohoidon osalta on jouduttu turvautumaan Kuopion yliopistollisen sairaalan johtaman kansallisen tehohoidon koordinaation apuun ja siirtämään muutamia potilaita muihin Suomen sairaaloihin. Nyt sairaalahoidon kuormitus on kasvanut tasaisesti koko maassa ja sairaaloiden kyvykkyys tasoittaa toisten sairaaloiden kuormitusta on heikentynyt.

PPSHP kuntien ja kuntayhtymien perusterveydenhuollon vuodeosastoilta saadun raportin perusteella perusterveydenhuollon vuodeosastoilla on viikoilla 49 - 50 ollut 15 - 25 Covid-19-potilasta.

1.8. jälkeen erikoissairaanhoidon tasoista vuodeosasto- tai tehohoitoa vaatineista koronapotilaista 72 % (148/206) on ollut täysin rokottamattomia. 7 % (15/206) on ollut yhden kerran

rokotettuja. Kahteen kertaan rokotettuja on ollut 43/206 eli 21 % sairaalan koronapotilaista. Kahteen kertaan rokotettujen osuus sairaalaan joutuneista on ollut tähän asti hitaassa kasvussa. Huolestuttavaa on se, että viikon 50 ja 51 aikana sairaalaan joutuneista kahteen kertaan rokotettuja on jo kolmannes.

Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri arvioi uuden koronavirusmuunnoksen B.1.1.529 (Omikron) aiheuttamaa uhkaa seuraavasti:

Tämänhetkisen käytettävissä olevan tiedon mukaan uusi virusvariantti leviää hyvin nopeasti eikä kaksi rokoteannosta anna yhtä hyvin suojaa lievää tautia vastaan verrattuna aiempiin variantteihin. Variantin aiheuttamien taudinkuvien vakavuudesta tieto täydentyy viikoittain. Vaikka sairaalahoitoa vaativia taudinkuvia ei kehittyisi enempää kuin aiemmilla varianteilla, saattaa helpommin tarttuvasta variantista johtuva voimakas tartuntojen lisääntyminen vaarantaa terveydenhuollon kantokyvyn. Euroopan tartuntatautien ja valvontakeskus (ECDC) varoittaa, että Omikron tulee aiheuttamaan vakavan riskin kansanterveydelle. Terveydenhuollon kantokykyä uhkaa sekä sairaalahoitoa vaativien potilaiden kasvava määrä, että henkilökunnan sairauspoissaolot läpäisyinfektioihin liittyen.

Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin alueella ei ole vielä todettu Omikron-varianttia. THL:n sekvensointiin, jolla varianttitestaus tehdään, kerätään näytteitä satunnaisotannalla päivittäin. On huomioitava, että tällä hetkellä sekvensoinnissa on viivettä niin, että tieto tulee useita viikkoja jälkikäteen. Omikronia on jo todettu useamman sairaanhoitopiirin alueella ja on mahdollista, että sitä on jo Pohjois-Pohjanmaan alueellakin. Julkisuudessa esitettyjen tietojen perusteella HUS-alueella tartunnoista yli puolet on uutta varianttia. Arvio on, että Omikronin osuuden kasvu ja tartuntamäärien kasvu alkaa Pohjois-Pohjanmaalla hieman Etelä-Suomea myöhemmin. Terveydenhuollon kantokyvyn turvaamisesti tartuntamäärien kasvua on välttämätöntä hidastaa niin, että terveydenhuolto ei ylikuormitu.

Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri arvioi 20.12.2021 tartuntatautilain 58 g pykälän soveltamisedellytysten täyttyvän sillä:

1) sairaanhoitopiirin alueella 14 viimeisimmän päivän, jolta tieto on saatavilla, aikana todennettujen tartuntojen ilmaantuvuus 100 000 asukasta kohden on vähintään 50;

2) sairaanhoitopiirin alueella todetaan tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen leviämiseen alueella

3) tartuntojen määrän sairaanhoitopiirin alueella arvioidaan johtavan sairaala- ja tehohoidon tarpeen merkittävään lisääntymiseen, sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyyden tai asiakkaiden hoivan tai potilaiden hoidon olennaiseen vaarantumiseen taikka muuhun vastaavaan sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän ylikuormittumiseen.

Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin arvion mukaan tartuntatautilain 58 g tilojen sulkemiset ovat epidemiologisen tilanteen ja sairaalakuormituksen vuoksi tarpeellisia, mutta esittää, että lasten ja nuorten harrastustoiminta voisi suluista huolimatta jatkaa. Täydennyksenä 21.12.2021 saadun sairaanhoitopiirin asiantuntija-arvion perusteella määrättävien rajoitusten ei ole välttämätöntä koskea 58 g § 4 momentin kohtaa 5 (sisäleikkipuistot ja sisäleikkipaikat).

Alueella on ollut voimassa suositukset maskien käytöstä, etätyöstä ja etäkokouksista sekä yksityistilaisuuksien järjestämisestä pienimuotoisesti (enintään 20 henkilöä).

Voimassa olevat, aluehallintoviraston määräämät rajoitukset Pohjois-Pohjanmaalla

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston toimialueella ovat tätä päätöstä harkittaessa voimassa seuraavat, aluehallintoviraston tartuntatautilain nojalla tekemät päätökset:

- PSAVI/10718/2021 päätös 2.12.2021 koskien Pohjois-Pohjanmaan maakunnan kuntia: tartuntatautilain 58 § mukainen määräys yli 20 henkilön yleisten kokousten ja yleisötilaisuuksien kieltämisestä sisätiloissa ajalla 3.12.2021-31.12.2021
- PSAVI/10813/2021 päätös 3.12.2021 koskien Pohjois-Pohjanmaan maakunnan kuntia: 58 d § määräys tilojen käytön edellytyksistä ajalla 7.12.2021-31.12.2021.
- PSAVI/11452/2021 päätös 17.12.2021 koskien tartuntatautilain 15 § mukaisia kohdennettuja terveystarkastuksia riskimaista maahantulijoille. Voimassa 18.12.2021-31.1.2022.
- PSAVI/11454/2021 päätös 17.12.2021 koskien tartuntatautilain 16 § mukaisia pakollisia terveystarkastuksia. Voimassa 18.12.2021-31.1.2022.

Lisäksi alueella on voimassa valtioneuvoston asettamia, ravitsemustoimintaa koskevia rajoituksia.

Päätöksen lakimääräisten edellytysten täyttyminen

Tartuntatautilain 58 § edellytysten täyttyminen

Tartuntatautilain 58 § säätelee muun muassa yleisten kokousten ja yleisötilaisuuksien kieltämistä. Sen mukaan edellytyksenä on, että laajaa tartunnan vaaraa aiheuttava yleisvaarallinen tartuntatauti on todettu. Lisäksi toimenpiteen on oltava välttämätön yleisvaarallisen

tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Aluehallintovirasto toteaa, että Covid-19-tauti (SARS-CoV-2) täyttää laajaa tartunnan vaaraa aiheuttavan yleisvaarallisen taudin määritelmän tartuntatautiasetuksen 1 § mukaisesti.

Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin lausunnossa sairaanhoitopiiri toteaa, että tartuntamäärät ovat korkealla tasolla ja sairaalahoidon ylikuormittunutta. Huolimatta siitä, että herkästi leviävää uutta Omikron varianttia ei ole vielä todettu alueella, on sen olemassaolo mahdollista. Sairaanhoitopiirin mukaan on ilmeistä, että nykyiset suositukset ja rajoitukset eivät riitä estämään sairaalahoidon ylikuormittumista, ja että laissa määritellyt soveltamisedellytykset tartuntatautilain 58 §:n mukaiselle päätökselle täyttyvät.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto katsoo toimenpiteiden olevan oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään ottaen huomioon aikaisemmin tehdyt toimet sekä sairaanhoitopiirin lausunnosta ilmenevät perusteet epidemiologisen tilanteen vaikeuduttua. Aluehallintoviraston arvion mukaan on todennäköistä, että omikronmuunnoksen leviämisen myötä tartuntamäärät kasvavat aivan liikaa ilman rajoitustoimien tehostamista.

Sen sijaan Pohjois-Suomen aluehallintovirasto katsoo, etteivät edellytykset muiden tartuntatautilain 58 § mukaisten kohteiden rajoittamiselle täyty. Sosiaali- ja terveydenhuollon toiminta on välttämätöntä epidemian hoitamiseksi sekä yhteiskunnan muiden elintärkeiden sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämiseksi. Oppilaitoksia ja päiväkotia ei ole tällä hetkellä tarpeen sulkea. Myöskään asuntojen ja vastaavien tilojen sulkemisesta ei ole saatu selvitystä, jonka mukaan se olisi välttämätöntä covid-19-taudin leviämisen estämiseksi. Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin lausunto ei tue muiden 58 §:n mukaisten kohteiden rajoittamista.

Tartuntatautilain 58 g § edellytysten täyttyminen

Tartuntatautilain 58 g § mukaan edellytetään, että on ilmeistä, että 58 d §:n mukaisia ja muita jo toteutettuja toimenpiteitä ei voida

pitää toimintaan liittyvän erityisen tartuntariskin vuoksi riittävinä. Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin lausunnosta ilmenee, että covid-19-epidemia on alueella jatkunut ja terveydenhuollon huomattava kuormitus on säilynyt huolimatta tässä päätöksessä aikaisemmin mainituista rajoitustoimenpiteistä. Potilasmäärä sairaalahoitossa ei ole kääntynyt laskuun, vaan se on päinvastoin kasvanut.

Omikron-muunnoksen ominaisuuksista kertyy koko ajan lisätietoa. Laboratoriotutkimusten ja hiljattain Iso-Britanniassa tehdyn alustavan rekisteripohjaisen analyysin perusteella on ilmennyt, että omikron-muunnos todennäköisesti pystyy aiheuttamaan taudin myös kahdesti rokotetuilla. Kolmannella annoksella näyttäisi olevan selvästi tartuntariskiä vähentävää vaikutusta, mutta tieto asiassa on yhä puutteellista. Sen sijaan tietoa ei vielä ole saatavilla riittävästi Omikron-muunnoksen vakavan tautimuodon aiheuttamiskyvystä erikseen rokotetuilla tai rokottamattomilla. Euroopan tautienehkäisy- ja valvontakeskus ECDC on arvioinut 15.12.2021 päivitetystä riskinarviossa, että vaikka Omikron-muunnos ei aiheuttaisikaan vakavaa tautia yhtä usein kuin Delta-muunnos, Omikron-muunnoksen lisääntynyt tartuttamiskyky ja siitä johtuva tautitapausten eksponentiaalinen kasvu kumoavat nopeasti mahdolliset hyödyt. Sen vuoksi ECDC pitää erittäin todennäköisenä, että Omikron-muunnos aiheuttaa lisää sairaalahoitoja ja kuolemantapauksia niiden lisäksi, joita voidaan arvioida tuleviksi Delta-muunnoksen vuoksi.

Rokotuksia, hygieniaa ja maskien käyttöä ja muita terveysturvallisuutta edistäviä toimia koskevat suositukset sekä lakimääräiset velvoitteet, kuten tartuntatautilain 58 c § mukaiset, eivät ole riittäneet epidemian hillitsemiseksi. Edellä mainituilla ja Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin lausunnon perusteilla on ilmeistä, että 58 d §:n mukaisia ja muita jo toteutettuja toimenpiteitä ei voida pitää toimintaan liittyvän erityisen tartuntariskin vuoksi riittävinä.

Lisäksi tartuntatautilain 58 g § 2 momentti edellyttää, että

sairaanhoidopiirin alueella 14 viimeisimmän päivän, jolta tieto on saatavilla, aikana todennettujen tartuntojen ilmaantuvuus 100 000 asukasta kohden on vähintään 50. Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoidopiirin lausunnon mukaan kyseinen ilmaantuvuus on 718,3, joten ilmaantuvuutta koskeva edellytys täyttyy. Ilmaantuvuus ylittyy selvästi.

Tartuntatautilain 58 g § 2 momentti edellyttää toiseksi, että kunnan tai sairaanhoidopiirin alueella todetaan tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen leviämiseen alueella. Tämä edellytys täyttyy Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoidopiirin lausunnon mukaan.

Kolmanneksi tartuntatautilain 58 g § 2 momentti edellyttää, että tartuntojen määrän sairaanhoidopiirin alueella arvioidaan asiantuntija-arvion mukaan johtavan sairaala- ja tehohoidon tarpeen merkittävään lisääntymiseen, sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyyden tai asiakkaiden hoivan tai potilaiden hoidon olennaiseen vaarantumiseen taikka muuhun vastaavaan sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmän ylikuormittumiseen. Sairaanhoidopiirin lausunnon mukaan myös tämä edellytys täyttyy.

Tartuntatautilain 58 g § 5 momentin mukaan on lisäksi otettava huomioon tiedossa oleva asiantuntemus siitä, muodostaako asiakkaiden tai osallistujien fyysinen läheisyys toisiinsa tai yhtä aikaa paikalla olevien ihmisten määrä tai muu sijoittuminen tilassa taikka taudin leviäminen pintojen välityksellä erityisen riskin covid-19-taudin leviämiseksi, sekä se, onko toiminnassa tai siihen käytettävissä tiloissa erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle. THL on tuottanut riskipotentiaalin arviointitaulukon, jota alueellisten viranomaisten on mahdollista käyttää tukena arvioitaessa eri tilaisuuksiin liittyvää tartuntariskiä ja leviämispotentiaalia. Aluehallintovirastojen THL:ta pyytämän lausunnon mukaan (THL/6604/4.00.00/2021, 21.12.2021) taulukossa on pyritty yleisin riskien arvioinnin menetelmin arvioimaan tartuntariskin suuruutta ja vaikutuksia erilaisissa tilanteissa, joissa

ihmisiä kokoontuu yhteen ja joukkoon sattuu tartuttavassa vaiheessa oleva henkilö. **Epidemiatilanteen vaikeutuessa todennäköisyys tartuttavan henkilön läsnäololle kasvaa.** On siis huomioitava, että epidemiatilanne saattaa vaikuttaa kokonaisriskiin, vaikka toimien välinen riskihierarkia säilyisikin. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL) arvioi, että nykyisessä, entisestään heikentyneessä epidemiatilanteessa on perusteltua ottaa alueellisesti käyttöön tiukempia rajoituksia, alueellisen epidemiatilanteen mukaisesti. Alueellisesti on arvioitava, olemassa olevaan tietoon perustuen, liittyykö paikallisiin 58 g §:n 4 momentissa mainittuihin tiloihin erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle.

THL:n lausunnon mukaan alueellisilla ja paikallisilla viranomaisilla on ensisijainen vastuu seurata alueensa epidemiologista kehitystä ja tehdä sen mukaiset päätökset oikea-aikaisesti sekä riittävän ennakoivina ja laaja-alaisina. Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin täydentävän lausunnon perusteella määrättävien rajoitusten ei ole välttämätöntä koskea 58 g § 4 momentin kohtaa 5 (sisäleikkipuistot ja sisäleikkipaikat).

STM:n julkaiseman toimintasuunnitelman (STM julkaisu 2021:30) mukaan yleisötilaisuuden tai yleisen kokouksen riskipotentiaalia vähentää selvästi se, että tilaisuuteen tai tilaan ei tulla oireisina, varotoimet ja väljyys toteutuvat (maskit, hyvin ilmastoitu tila, ei runsasta äänenkäyttöä, fyysistä kontaktia eikä pitkittynyttä aivan vierekkäin oleskelua) ja osallistujille on osoitettavissa väljästi sijoitetut paikat. Ennen ja jälkeen tilaisuuden sekä mahdollisen väliajan kuluessa huolehditaan siitä, ettei paikasta toiseen siirryttäessä synny ruuhkia. Tällaiset tunnusmerkit täyttävä yleisötilaisuus tai yleinen kokous voidaan luonnehtia pieniriskiseksi koronavirustartunnan ja sen väestöleviämisen riskin osalta.

Aluehallintovirasto toteaa, että lievemällä rajoituspäätöksellä ei voida nykyisessä vaikeutuneessa epidemiatilanteessa myöskään taata näiden suunnitelmassa kuvattujen riskipotentiaalia vähentävien seikkojen toteutumista, minkä vuoksi lievempi rajoittaminen hallintopäätöksellä ei ole tältäkin osin nykyisessä

epidemiatilanteessa riittävä toimenpide. Myöskään informaatio-ohjaus näihin toimintasuunnitelmassa kuvattuihin riskitekijöihin kohdentuen ei ole aluehallintoviraston arvion mukaan nyt riittävän vaikuttava toimenpide.

Tartuntatautilain 58 g § 6 momentin mukaan päätös ei koske ammattiurheilemista eikä yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaa toimintaa.

Päätöksen saa tehdä enintään kahden viikon ajaksi kerrallaan.

Aluehallintovirasto katsoo edellä mainituilla perusteilla, että edellytykset antaa tämän päätöksen mukaiset määräykset täyttyvät tartuntatautilain 58 § ja 58 g § mukaisesti.

Perusoikeuksien rajoittaminen

Tartuntatautilain 58 §:n ja 58 g §:n mukaisia rajoituksia asetettaessa joudutaan puuttumaan erityisesti elinkeinonharjoittamis- ja kokoontumisvapauteen ja rajoittamaan näin ihmisten perusoikeuksia. Rajoitusperusteiden tulee olla hyväksyttäviä ja rajoitusten suhteellisuus- ja tarkoitussidonnaisuusperiaatteen mukaisia. Aluehallintoviraston arvion mukaan nyt annettaville yleisötilaisuuksia ja yleisiä kokouksia koskeville rajoituksille sekä tilojen väliaikaiselle sulkemiselle asiakkailta ja osallistujilta on hyväksyttävät perusteet. Aluehallintovirasto toteaa, että yleisötilaisuuksiin kohdistuvilla rajoituksilla toteutetaan tartuntatautilain tarkoitusta tartuntatautien leviämisen ehkäisemisestä. Tartuntatautilain 58 §:n ja 58 g §:n mukaiselle päätökselle laissa asetetut erityiset edellytykset täyttyvät. Jo toteutettujen toimenpiteiden on arvioitu olevan tässä vaiheessa ilmeisen riittämättömiä.

Aluehallintovirasto on hallintolain 6 § tarkoitussidonnaisuuden periaatteen mukaisesti päätenyt saadun epidemiologisen selvityksen perusteella ratkaisuun, joka painottaa elämää ja terveyttä oikeushyvänsä ennen elinkeinovapautta, kunnan itsehallintoa ja muita perustuslain suojaamia oikeuksia. Tästä syystä on asetetut

rajoitukset nähty oikeasuhtaisina omikron-muunnoksen levitessä väestöön Pohjois-Pohjanmaalla. Tartuntatautilain 58 § ja 58 g § mukaiset rajoitukset eivät aluehallintoviraston käsityksen mukaan ole perustuslain 6 § mukaisen yhdenvertaisuuden, 7 § mukaisen henkilökohtaisen vapauden, koskemattomuuden ja turvallisuuden, 13 § kokoontumisvapauden, 18 § mukaisen elinkeinovapauden eikä 121 § mukaisen kunnan itsehallinnon vastaisia, vaan aluehallintovirasto painottaa henkilöiden oikeutta elämään 7 § mukaisesti korkeampana oikeushyvä. Aluehallintovirasto toteaa, että rajoitukset ovat lyhytaikaisia ja toimivat yhtenä keinona terveysturvallisuuden varmistamiseksi vaikeassa epidemiologisessa tilanteessa, jota asiantuntija-arvion mukaan omikron-muunnoksen leviäminen väestöön tulee edelleen vaikeuttamaan.

Aluehallintovirasto toteaa, että tällä kohdistetulla päätöksellä perusoikeuksia rajoitetaan suhteellisuusperiaatteen mukaisesti niin vähän kuin se on mahdollista alueelliseen epidemian tilannearvioon perustuen. Aluehallintovirasto toteaa, että sisä- ja ulkotiloissa järjestettäviin yleisötilaisuuksiin ja yleisiin kokouksiin kohdistuvilla rajoituksilla pyritään ehkäisemään tilanteen heikentymistä ja näin välttämään tarve perusoikeuksiin vielä enemmän puuttuville pitkäkestoisille rajoituksille.

Aluehallintovirasto toteaa, että epidemian aikana on painotettu lapsiin ja nuoriin kohdistuvien rajoitusten viimesijaisuutta. Aluehallintovirasto toteaa, että tartuntatautilain 58 §:n mukaisessa määräyksessä tarkoitetut tilaisuudet, joihin tiukat osallistujamäärää koskevat rajoitukset kohdistuvat, ovat pääosin aikuisväestölle suunnattuja. Lisäksi aluehallintovirasto toteaa, että 58 g §:n mukaisten tilojen sulkeminen vain aikuisten osalta, sekä sisäleikkipuistojen ja sisäleikkipaikkojen käytön salliminen, ovat lasten ja nuorten asema huomioiden perusteltuja. Päätöksellä ei ole myöskään suljettu kouluja eikä päiväkoteja, joiden vaikutus lasten elämään on merkittävä.

Vaikka tartuntoja leviää tällä hetkellä paljon myös lasten keskuudessa, aluehallintovirasto näkee tärkeänä, että pyritään

ehkäisemään lähikontaktin aiheuttamaa tartuntariskiä laajasti varsinkin vanhemmissa ikäryhmissä niin, että jatkossa esimerkiksi lasten koulunkäynti lähiopetuksessa pystyttäisiin turvaamaan.

Päätös perustuu tämänhetkiseen alueellisen tilanteen kokonaisarvioon, jossa on arvioitu covid-19-taudin alueellisia tosiasiallisia vaikutuksia kansanterveyteen ja otetaan huomioon Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntemuksen lisäksi myös alueellisten viranomaisten näkemykset, sekä sosiaali- ja terveysministeriön antama ohjaus rajoitustoimien tarpeellisuudesta. Toimenpiteitä harkittaessa on otettu huomioon, että tällä päätöksellä on vaikutusta yhteiskuntaan, talouteen, elinkeinoelämään sekä perusoikeuksien toteutumiseen. Aluehallintovirasto toteaa, että tällä päätöksellä rajoitetaan toimintaa ainoastaan siltä osin kuin saadun ohjauksen ja asiantuntija-arvioiden perusteella on välttämätöntä epidemian leviämisen estämiseksi ja terveydenhuollon toimintakyvyn turvaamiseksi. Päätöksen hyödyt on arvioitu sen haittoja suuremmiksi.

Päätöksen kohdentaminen

Tällä päätöksellä aluehallintovirasto kieltää tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin nojalla tämän päätöksen kohteena olevan maakunnan kuntien alueilla kaikki sisä- ja ulkotiloissa järjestettävät yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset.

Lisäksi aluehallintovirasto määrää tartuntatautilain 58 g § nojalla toimintaa harjoittavat ja tilojen hallinnasta vastaavat toimijat sulkemaan Pohjois-Pohjanmaan maakunnan kuntien alueella sijaitsevat tartuntatautilain 58 g §:n 4 momentissa tarkoitetut yleisölle avoimet tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetut asiakas- osallistuja- ja odotustilat suljettaviksi asiakkailta ja osallistujilta siltä osin, kuin niitä käytetään 58 g §:n 4 momentissa tarkoitettuun toimintaan.

Tartuntatautilain 58 g § 4 momentissa tarkoitetut yleisölle avoimet tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetut tilat, 58

g §:n 4 momentissa tarkoitettu toiminta ja toimijat, joita tämä päätös velvoittaa on määritelty tämän päätöksen perusteluissa.

Tämä päätös ei koske ammattuurheilusta eikä yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaa toimintaa.

Joukkoaltistumisia ja tautiryvästyksiä on tähän mennessä esiintynyt epidemiologisesti erilaisilla alueilla. Ihmiset liikkuvat alueiden välillä paljon, ja etenkin suurempiin tapahtumiin usein saavutaan eri puolilta maata, jolloin valtakunnallinen epidemiatilanne vaikuttaa myös alueen tilanteeseen. Alueilla on myös kuntia, joissa epidemiatilanne on rauhallisempi, mutta pienissä kunnissa taudin suhteellinen ilmaantuvuus voi nousta rajusti muutamankin tapauksen myötä. Huonontunut epidemiatilanne alueen kunnissa voi aiheuttaa altistumisia ja tartuntoja myös niissä kunnissa, missä tartuntoja ei ole ajankohtaisesti todettu. Aluehallintoviraston arvion mukaan alueen epidemiologisen tilanteen ja tiedossa olevien riskien vuoksi taudin leviämisen estäminen ennakoivasti on tärkeää myös niissä kunnissa, joissa tilanne on nyt rauhallisempi.

Sekä tartuntatautilain 58 § että 58 g § edellytykset rajoituspäätöksille täyttyvät edellä kuvatuin tavoin koko maakunnan alueella.

Erityisen tartuntariskin muodostava toiminta

Covid-19-taudin leviämiseksi erityisen tartuntariskin muodostavalla toiminnalla tarkoitetaan HE 245/2020 mukaan toimintaa liikuntaan ja urheiluun käytettävissä tiloissa, uimahalleissa, kylpylöiden allastiloissa, yleisissä saunoissa, harrastustoiminnan tiloja, huvi- ja teemapuistoja, tivoleita sekä sisäleikkipuistoja ja sisäleikkipaikkoja, kuten myös kauppakeskusten yleisiä tiloja. Valtioneuvoston arvion mukaan näissä tiloissa tapahtuvan toiminnan luonne on sellaista, että siinä asiakkaiden tai osallistujien fyysinen läheisyys toisiinsa, sijoittuminen tai mahdollisuus taudin leviämiseen pintojen välityksellä voi muodostaa erityisen riskin covid-19-taudin leviämiseksi tai tiloissa on muutoin erityinen mahdollisuus merkittävien tartuntaketjujen syntymiselle. Mainittakoon, että eduskunta on 21.12.2021 hyväksynyt tartuntatautilain väliaikaisen 58 g §:n voimassaolon jatkamisen

1.1.2022 alkaen, eikä eduskunta katsonut lakiehdotusta käsitellessään aiheelliseksi tehdä pykälän 4 momenttiin oleellisia muutoksia. Tämä päätös perustuu 22.12.2021 voimassa olevaan lainsäädäntöön.

Tilojen määrittely

Yleisölle avoimilla ja rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetuilla tiloilla tarkoitetaan seuraavaksi määriteltyjä tiloja.

Tämä päätös velvoittaa tilojen hallinnasta vastaavia toimijoita niiden harjoittaessa 1 kohdassa tarkoitettua liikunta- tai urheilutoimintaa taikka 2,3,4 ja 6 kohdassa tarkoitettua huvi- tai virkistystoimintaa seuraavissa tiloissa:

- 1) joukkueurheiluun, ryhmäliikuntaan, kontaktilajien harrastamiseen ja muuhun vastaavaan urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisätilat sekä kuntosalit ja muut vastaavat sisäliikuntatilat;
- 2) yleiset saunat sekä uimahallien, maauimaloiden ja kylpylöiden allastilat sekä niiden välittömässä yhteydessä olevat pukuhuonetilat;
- 3) tanssipaidat sekä kuorolaulutoimintaan, harrastajateatteriinkin tai muuhun vastaavaan ryhmäharrastustoimintaan käytettävät tilat;
- 4) huvi- ja teemapuistot, tivolit sekä eläintarhojen sisätilat;

- 6) kauppakeskusten yleiset oleskelutilat pois lukien vähittäiskaupan liiketilat ja palvelujen tarjoamiseen käytettävät tilat sekä kulku niihin.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös ei koske ammattuurheilusta eikä yksityis- tai perhe-elämän piiriin kuuluvaa toimintaa.

Päätöksen rajaukset ja voimassaolo

Asiantuntijatietojen mukaan rajoitusten teho näkyy muutaman viikon viiveellä. Päätöksen kesto harkittaessa on otettava huomioon myös se, että tartuntatautilain väliaikainen 58 g § on nykyisessä muodossaan voimassa 31.12.2021 asti. Aluehallintovirasto myös katsoo, että päätöksen on epidemiatilanne huomioon ottaen välttämätöntä tulla voimaan nopeasti.

Tällä päätöksellä annettavat määräykset ovat voimassa 23.12.2021-31.12.2021.

Päätöksen saa tehdä enintään kahden viikon ajaksi kerrallaan. Päätöksen ajantasaisuutta seurataan tarkoin. Päätös on välittömästi kumottava, jos tässä pykälässä säädetyt edellytykset eivät enää täyty.

Koronapassin käyttöönottoa koskeva ohjaus

Tämän päätöksen mukaisten rajoitusten sijasta ei ole mahdollista ottaa käyttöön tartuntatautilain 58 i §:n mukaista EU:n digitaalista koronatodistusta.

Keskeiset asiaan vaikuttavat säännökset

Perustuslain (731/1999) toisessa luvussa säädetään ihmisten perusoikeuksista.

Perustuslain 6 §:ssä säädetään yhdenvertaisuudesta.

Perustuslain 7 §:n mukaan jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen.

Perustuslain 10 §:n mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu.

Perustuslain 13 §:n mukaan jokaisella on oikeus lupaa hankkimatta järjestää kokouksia ja mielenosoituksia sekä osallistua niihin.

Perustuslain 18 §:n mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla.

Perustuslain 121 §:ssä säädetään kunnallisesta itsehallinnosta.

Perustuslakivaliokunnan mietinnössä (PeVM 25/1994 vp) määritellään perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset. Niitä ovat muun muassa rajoitusperusteiden hyväksyttävyyksivaatimus sekä rajoitusten suhteellisuusvaatimus. Rajoitusperusteiden tulee olla hyväksyttäviä. Rajoittamisen tulee olla painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatima. Lisäksi rajoitusten tulee olla välttämättömiä hyväksyttävän tarkoituksen saavuttamiseksi. Jokin perusoikeuden rajoitus on sallittu ainoastaan, jos tavoite ei ole saavutettavissa perusoikeuteen vähemmän puuttuvien keinoin.

Tartuntatautilain 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on ehkäistä tartuntatauteja ja niiden leviämistä sekä niistä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja.

Tartuntataudeista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaan uuden koronaviruksen aiheuttama infektio on yleisvaarallinen tartuntatauti.

Tartuntatautilain 7 §:n 1 momentin mukaan tartuntatautien torjunnan yleinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle. Ministeriö vastaa valtakunnallisesta terveydenhuollon häiriötilanteisiin tai niiden uhkaan varautumisesta ja näiden tilanteiden johtamisesta. Em. säädöksen 2 momentin mukaan tartuntatautien torjunnan kansallisena asiantuntijalaitoksena toimii Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, joka mm. tukee asiantuntemuksellaan sosiaali- ja terveysministeriötä ja aluehallintovirastoja, ylläpitää tartuntatautien torjuntaa palvelevia valtakunnallisia epidemiologisia seurantajärjestelmiä sekä ohjaa ja tukee tartuntatautien torjuntatyötä kunnissa, sairaanhoitopiirien kuntayhtymissä ja sosiaalihuollon ja terveydenhuollon toimintayksiköissä.

Tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin mukaan, kun laajaa tartunnan vaaraa aiheuttava yleisvaarallinen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäilty tartuntatauti on todettu tai sen esiintyminen on perustellusti odotettavissa, aluehallintovirasto voi päättää alueellaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden, oppilaitosten, päiväkotien,

asuntojen ja vastaavien tilojen sulkemisesta sekä yleisten kokousten tai yleisötilaisuuksien kieltämisestä, jos kyseisten rajoitusten tekeminen on tarpeen usean kunnan alueella. Edellytyksenä on lisäksi, että toimenpide on välttämätön yleisvaarallisen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Säännöksen 3 momentin mukaan edellä 1 momentissa tarkoitetut päätökset tehdään enintään yhden kuukauden ajaksi. Toimenpiteet on heti lopetettava, kun tartunnan vaaraa ei enää ole.

Tartuntatautilain 58 c §:ssä säädetään toimenpiteistä covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi:

Yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettujen sisätilojen sekä alueellisesti ja toiminnallisesti rajattujen ulkotilojen, joita käytetään asiakkaille tai osallistujille suunnattuun tarkoitukseen ja joiden käyttämisestä kyseiseen toimintaan toiminnan järjestäjä vastaa tietyinä ajankohtana, hallinnasta vastaavan 3 momentissa tarkoitetun toimijan on covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi toiminnassaan huolehdittava, että:

- 1) asiakkaille ja osallistujilla on mahdollisuus käsien puhdistamiseen;
- 2) asiakkaille ja osallistujille annetaan riittävän etäisyyden ylläpitämistä, käsien puhdistamista ja muita vastaavia tartuntojen leviämistä estäviä käytänteitä koskevat toimintaohjeet; ja
- 3) tilojen ja pintojen puhdistamista tehostetaan sen lisäksi, mitä muualla kyseisen toiminnan osalta puhdistamisesta säädetään.

Tässä pykälässä tarkoitettujen tilojen hallinnasta vastaavan 3 momentissa säädetyn toimijan tulee lisäksi järjestää asiakkaiden ja osallistujien oleskelu sillä tavoin väljästi, kuin se kyseisen toiminnan erityispiirteet huomioon ottaen on mahdollista ja sijoittaa mahdolliset asiakaspaikat riittävän etäälle toisistaan.

Tartuntatautilain 58 d §:n mukaan, jos on ilmeistä, että 58 c §:n mukaiset ja muut jo toteutetut toimenpiteet eivät ole riittäviä ja jos covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi 2 momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä on välttämätöntä, kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin voi antaa toimialueellaan kaikkia 5 momentissa tarkoitettuja toimijoita velvoittavan päätöksen, jonka mukaan yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettujen tilojen käyttö on järjestettävä siten, että asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien sekä seurueiden lähikontaktin aiheuttamaa tartunnan riskiä voidaan ehkäistä. Päätöksestä on käytävä ilmi, että toimija voi toteuttaa velvoitteensa asiakasmäärää rajoittamalla, asiakaspaikka- tai tilajärjestelyin taikka muulla toimintansa erityispiirteet huomioon ottavalla tavalla. Päätöksessä on lisäksi selostettava, mitä yleisölle avoimilla ja rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetuilla tiloilla tarkoitetaan. Aluehallintovirasto voi tehdä alueellaan vastaavan päätöksen, jos toimenpiteet ovat välttämättömiä usean kunnan alueella. Kunnan tekemässä samanaikaisesti voimassa olevassa päätöksessä asetetut velvoitteet täydentävät kunnan alueella voimassa olevia aluehallintoviraston päätöksellä asetettuja velvoitteita.

Yleisölle avoimien tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun 1 momentissa tarkoitettuja tiloja ovat:

- 1) sisätilat, joita käytetään yli 10 asiakkaan tai osallistujan samanaikaiseen oleskeluun;
- 2) alueellisesti ja toiminnallisesti rajatut ulkotilat, joita käytetään samanaikaiseen yli 50 asiakkaalle tai osallistujalle suunnattuun tarkoitukseen ja joiden käyttämisestä kyseiseen toimintaan toiminnan järjestäjä vastaa tiettyinä ajankohtana;
- 3) tilat, joita käytetään 58 g §:n 4 momentissa tarkoitettuun toimintaan asiakas- tai osallistujamäärästä riippumatta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös velvoittaa seuraavia tilojen hallinnasta vastaavia ja niitä toiminnassaan käyttäviä toimijoita:

- 1) yksityiset yhteisöt, säätiöt ja muut oikeushenkilöt, ei kuitenkaan majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain 1 §:n 2 momentin 6 kohdassa tai Ahvenanmaan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitettut ravitsemistoiminnan harjoittajat;
- 2) yksityiset elinkeinonharjoittajat;
- 3) kunnat ja kuntayhtymät;
- 4) uskonnolliset yhdyskunnat;
- 5) julkisoikeudelliset laitokset.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös ei saa estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin, oikeutta saada asiansa käsitellyksi toimivaltaisessa viranomaisessa eikä se saa estää virkamiestä tai viranhaltijaa hoitamasta virkatehtäviään.

Tartuntatautilain 58 g §:n mukaan, jos on ilmeistä, että 58 d §:n mukaisia ja muita jo toteutettuja toimenpiteitä ei voida pitää toimintaan liittyvän erityisen tartuntariskin vuoksi riittävinä ja jos se on 2 momentissa säädettyjen edellytysten täytyessä covid-19-epidemian hallitsemattoman leviämisen estämiseksi välttämätöntä, kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin voi antaa toimialueellaan kaikkia 4 momentin mukaista toimintaa harjoittavia ja tilojen hallinnasta vastaavia toimijoita velvoittavan päätöksen, jonka mukaan yleisölle avoimet tai rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitettut asiakas-, osallistuja- ja odotustilat on suljettava asiakkailta ja osallistujilta. Sen lisäksi, mitä hallintolain 44 §:ssä säädetään, päätöksessä on todettava, mitä covid-19-taudin leviämiselle erityisen tartuntariskin muodostavalla toiminnalla sekä yleisölle avoimilla ja rajatun asiakas- tai osallistujapiirin oleskeluun tarkoitetuilla tiloilla tarkoitetaan. Aluehallintovirasto voi tehdä alueellaan vastaavan päätöksen, jos

toimenpiteet ovat välttämättömiä usean kunnan alueella. Kunnan tekemässä samanaikaisesti voimassa olevassa päätöksessä asetetut velvoitteet täydentävät kunnan alueella voimassa olevia aluehallintoviraston päätöksellä asetettuja velvoitteita.

Tartuntatautilain 58 i §:n 2 momentin mukaan tilanteessa, jossa kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin tai aluehallintovirasto on kieltänyt yleisötilaisuuden järjestämisen 58 §:n nojalla kokonaan, EU:n digitaalisen koronatodistuksen esittämisedellytyksellä ei kuitenkaan saa poiketa päätöksessä asetetuista rajoituksista.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Päätöksessä mainitut

Suomen perustuslaki (731/1999) 6–7 §, 10 §, 13 §, 18 §, 121 §

Hallintolaki (434/2003) 6 §

Tartuntatautilaki (1227/2016) 1, 7, 8, 58, 58 c, 58 d, 58 g, 58 i-j, 59 a-c ja 91 §

Valtioneuvoston asetus tartuntataudeista (146/2017) 1 ja 5 §

Valtioneuvoston asetus tartuntataudeista annetun valtioneuvoston asetuksen (146/2017) 1 §:n muuttamisesta (69/2020) 1 §

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa tartuntatautilain 90 §:n 1 momentin mukaan hakea muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Valitusosoitus on liitteenä.

TÄYTÄNTÖÖNPANO

Tämä päätös pannaan täytäntöön heti mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain 91 §:n 1 momentin nojalla.

LISÄTIETOJA

Lisätietoja asiasta antaa tarvittaessa aluehallintoylilääkäri Pasi Eskola, puhelin 0295 017 500.

Ylijohtajan sijaisena
johtaja

Päivi Suorsa

Aluehallintoylilääkäri

Pasi Eskola

Aluehallintovirasto käyttää sähköistä hyväksyntää, jonka merkinnät ovat asiakirjan lopussa.

LIITTEET

Liite 1, lista Pohjois-Pohjanmaan maakunnan kunnista

Liite 2, valitusosoitus

JAKELU JA SUORITEMAKSU

Päätös yleistiedoksiantona

Tämän päätöksen tiedoksianto tapahtuu yleistiedoksiantona. Asiakirja pidetään kaikkien nähtävillä Pohjois-Suomen aluehallintovirastossa 22.1.2022 saakka. Päätöksen nähtäville asettamisesta ilmoitetaan yleisessä tietoverkossa aluehallintoviraston verkkosivulla www.avi.fi.

Tämän päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä siitä, kun edellä mainittu ilmoitus on julkaistu aluehallintoviraston verkkosivulla.

Jakelu

Pohjois-Pohjanmaan maakunnan kunnat ja kuntayhtymät

Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri, jota pyydetään tiedottamaan päätöksestä alueensa kuntien tartuntataudeista vastaavia lääkäreitä

Oulun poliisilaitos

Jokilaaksojen ja Oulu-Koillismaan pelastuslaitokset

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Sosiaali- ja terveysministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Valtioneuvoston kanslian viestintäosasto (kirjaamo.vnk@gov.fi)

Maksutta

Tämä asiakirja PSAVI/11478/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument PSAVI/11478/2021 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Suorsa Päivi 22.12.2021 11:34

Esittelijä Eskola Pasi 22.12.2021 11:33